

DE REFORMATIE

Weekblad tot ontwikkeling van het Gereformeerde leven

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijtendijk, Dr K. Dijk, Dr V. Hepp en Dr B. Wielenga

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; J. van Andel, 's-Gravenhage; N. Baas, Amsterdam; Prof. Dr H. Bavinck, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids, Mich., N.A.; Dr Job C. Broek, Amsterdam; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Dr W. G. Harreman, Medan; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Almelo; Dr J. G. Kuitert, Arnhem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. L. de Boer, Amsterdam; Dr S. O. Lou, Den Haag; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Prof. Dr J. Ridderbos, Kampen; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr K. Schilder, Gorinchem; J. Schouten, Rotterdam; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; Dr J. Thuis, Meppel; Dr H. W. van der Vaart, Smilt, 's-Graveland; Dr D. H. Th. Vollenhoven, Oostkapelle; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Anna-Jacoba-Polder; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:
Dr. V. HEPP, Paul Krugerstraat 55, Watergraafsmeer.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58. — Postrekening No. 30000.

Abonnement: f 1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitel. en Ned.-Indië f 7.50 (voor Amerika \$ 3) p. jaar.
Advertentieën: 35 ct. p. regel. Familieberichten 25 ct. p. regel.

INHOUD: Levensvragen II. — Uit de Schrift: De Zenuw der Mystiek (Filip. 3:10). — Kerkelijk leven: De Jeugd-ouderling III; Jongeren onder de Modernen. — Uit het politieke en sociale leven: Een synodale uitspraak (Slot). — Literatuur en Kunst: Het nieuwe geluid. — Perschoonw. — Boekbespreking. — Stemmen uit onze Kerken. — Correspondentie. — Kerknieuws. —

LEVENSVRAGEN.

II (Slot).

Het boek van Dr Stegenga over „De Levensvragen en het licht Gods“ kan dienst doen als een college in de conferentie-kunst. Conferentien hebben als evangelisatie-middel groote waarde. Zij eischen soepelheid en gracie in het voordragen. Men mag niet al te diep op de kwesties ingaan. Men moet blijven geven te kennen al datgene, waarin de moderne mensch belang stelt. Dr Stegenga's boek beantwoordt hieraan. Evenwel kleven er ook aan de haddelen van de hedendaagsche apologetiek.

Een andere wondeplek is deze, dat men, ook al is men orthodox (gelijk Dr Stegenga) toch voortdurend scherpe kanten wegstijpt.

Neem de leer van Christus' verzoening.

De opvatting van Ritschl, als zou er alleen iets in het bewustzijn van den zondaar veranderd moeten worden om God den Vader aan te nemen, aanvaardt Stegenga niet.

Er gebeurt volgens hem ook iets in God. Wel heeft in Gods wezen geen verandering plaats, maar „wel kan men spreken van de opheffing van een spanning, die er bestaat tusschen Zijn gerechtigheid en heiligheid“.

Wanneer gij dan echter meent, dat hij de Gereformeerde voorstelling is toegedaan, dan geeft hij u weer te denken door een zin als deze: „Men meent soms, dat in de verzoeningsleer de voorstelling schuilt, dat God overgehaald moet worden, zelfs door een bloedig offer, om Zijn toorn te laten varen, ja, men vindt zelfs nog wel in orthodoxe kringen de gedachte, dat God door Christus zou bewogen zijn, met zijn werk voldaan te zijn en van Zijn toorn af te laten“. Nu kleedt de Gereformeerde theologie haar gedachte over Christus' verzoening zeer zeker zóó niet in, maar klaarblijkelijk wordt hier toch op haar gezinspeeld.

Terecht kiest hij ook partij tegen de perfectionisten, die meenen, „dat een christen hier op aarde immer in staat kan zijn het kwade te overwinnen“. Juist merkt hij op, dat de zonde niet begint bij de daad. Maar in plaats van terug te gaan tot de erfzonde en tot wat onze Catechismus noemt „onzen zondelijken aard“, belooft hij: „Wie echter de zonde niet, om zijn theorie te redden, laat beginnen bij de daad, maar, zooals het in werkelijkheid moet, bij de spontaniteit der ziel, weet wel beter. Reeds vóór ons bewustzijn erin gemengd wordt, heeft onze ziel zich dikwijls al bewogen in de verkeerde richting.“ Ons bezwaar is niet, dat Dr Stegenga zich hier losmaakt van gangbare termen, maar dat hij termen kiest, die veel vager zijn dan de gangbare.

Men mag vanzelf van Dr Stegenga niet verwachten, dat hij zich zal uitdrukken als een Gereformeerde. Hij dient zich niet aan als Gereformeerde. Hij is het ook niet. Zoo leert hij b.v. dat schepping in God noodzakelijk is.

Maar wel betrapt men hem er op, dat hij orthodoxe gedachten voor den modernen mensch aan-nemelijk zoekt te maken ten koste echter van de schriftuurlijkheid. Trouwens, de Schrift zelf wordt in dit boek om licht te bevroeden reden, wat achter den rug gehouden.

Zoo vervalt Stegenga tot zekere bemiddelende theologie.

En dat wederom als gevolg van zijn methode. Zijn apologetiek drijft hem ertoe.

Het groote gevaar voor alle apologetiek bestaat hierin, dat men om hen, die men wil winnen te believen, aan den natuurlijke mensch toeschrijft, wat alleen in den wedergeborene gevonden wordt.

Een der geliefde listigheden, waarmee men die anderen poogt te vangen is deze, dat men verklaart: gij zijt het in den grond van uw hart met mij eens, wij staan niet zoover van elkander, wanneer gij slechts het ware, dat nu nog in u sluimert tot ontwakend, brengt, houdt alle verschil tusschen ons op.

Is Dr Stegenga dit gevaar ontkomen?

Helaas neen!

Zijn boek vloeit over van verzekeringen als deze: „Wat ik zoo gaarne zou willen, is uw denken aan het rolen brengen, en dat niet alleen, ik zou ook gaarne uw ziel bewegen. Ik zou in één woord de waarheid, waarvan de beginselen in elke ziel aanwezig zijn, willen ontwikkelen, opdat we eens dit mochten bereiken, dat ge niet van mij hoort, hoe het is, want och, dat weet ik, net als Socrates, dikwijls zelf niet zoo precies, maar, opdat ge kwaamt door eigen geestelijke actie, welke ik mocht opwekken, tot dieper zelfstandig inzicht van de waarheid der eeuwigheid.“ (bl. 13).

„Daar woont in hun ziel (n.l. van hen, die door vermaterialisatie gekomen zijn tot ontkenning van elk geloof aan God) nog zooveel teederheid. God sterft wel weg uit hun verstand, tengevolge mis-schien van den verkillenden adem van materialistische theorieën, maar in hun ziel leeft Hij nog. Och misschien verschillen geloof-vigen en ongeloofvigen niet zooveel, als zij zelf wel meenen. Of wij tenminste door de betydenis van een of andere positieve formule op zichzelf zooveel meer waard zijn voor God, durf ik niet anders dan te betwijfelen.“ (bl. 18).

„Daar is in den mensch, ondanks alle verwoesting door de zonde teweeggebracht, nog zooveel wonderbaarlijk eeuwigheidsleven. Daar woont in zijn ziel naast al het daemoneische nog zooveel Goddelijks. In den grond is hij nog altijd een liefdewezen gelijk God, hij wil, hij moet zich geven, ook al verslingert hij misschien de kostbaarste parenen zijns levens, hij kan ze niet voor zichzelf houden, hij is liefde, bezield met een oneindigen drang tot levenswijding.“ (bl. 44).

De spatieeringen, welke ik aanbracht, toonen hoever Dr Stegenga in deze durft gaan en hoezeer op die manier het specifiek christelijke dreigt onder te gaan in het algemeen-menschelijke.

Men verwelkomt hem daarom als geduchte kampioen tegen het ongeloof.

Maar men volg hem niet na.

Wij hebben te zoeken naar een eigen apologetische methode.

Overigens lette men op zijn karakteristieke rede-neertrant.

Op de bewijzen van het bestaan Gods b.v. gaat hij niet in. Neen, hij schuift de bezwaren tegen het bestaan Gods eenvoudig ter zijde met den uitroep: „Alsof men werkelijk veel verder zou zijn, wanneer men een logisch bewijs ontving voor het bestaan Gods. Wat helpt dat nu toch eigenlijk?“ (bl. 17).

Op soortgelijke wijze bestrijdt hij ook het Pantheïsme.

Het kan nu wel aan mij liggen, maar ik moet eerlijk en rondweg verklaren, dat ik aan het Pantheïsme voor mijn ziel niet veel hebben zou. Wat geeft het nu toch eigenlijk?... We willen veronderstellen, dat het nu niet te doen is om een Godsdeed, waar men zoo weinig mogelijk last van zal hebben. Mij dunkt, wie om die reden Pantheïs is, kan het zich nog gemakkelijker maken. Hij kan de heele Godsdeed afschaffen, dat is tot nu toe in Nederland geoorloofd... Troost het nu werke-

lijk een moeder, die haar kind in het graf heeft zien begraven, te weten, dat het al-leven hetzelfde blijft, ook al wisselen de verschijnselen?“ (bl. 32). „Het paleis eener pantheïstische levensbeschouwing, hoe schoon ook voor een oogenblik is toch geen vaderhuis, waar de ziel zich veilig en thuis voelt.“ (bl. 38).

Of over het zwijgen der evangelien aangaande Jezus' jeugd: „Wie kranten-nieuws zoekt in den Bijbel, zoekt tevergeefs, daarom is de Bijbel ook, geloof ik, zoo'n vervelend boek voor alle kranten-menschen.“ (bl. 62).

Allen, die geroepen worden om aan eenige apologetische actie lending te geven, zullen wel doen van Stegenga's boek kennis te nemen.

Stegenga verstaat zijn tijd, de taal van zijn tijd, de menschen van zijn tijd.

Maar men hoede zich voor zijn fouten, die grootendeels aan alle apologetiek, gelijk ze tolnogtoe werd gevoerd eigen zijn.

HEPP.

Naschrift. In ons eerste artikel slopen enkele kleine feiten in. In de eerste kolom dient voor „stelt weer hier anders eischen“ gelezen te worden: „stelt weer heel anders eischen“. In de tweede kolom voor: „volstrekt niet over te bekennen“: „volstrekt niet voor te bekennen“. In de derde kolom voor: „Hij vergeet ook niet mannen als“: „Hij vergeet ook niet namen van mannen als“.

H.

UIT DE SCHRIFT.

De zenuw der mystiek.

... en de kracht Zijner opstanding. ...
Filippenzen 3:10.

De zenuw der mystiek is niet het gebed, hoe onmisbaar dat voor een godvruchtig christelijk leven ook zij.

Niet het vasten, hoezeer het ook door Christus in den strijd tegen de booze geesten, die u zelfs in uw binnenkamer niet met rust laten, wordt aan-geprezen.

Niet het eenzame gepeins, waardoor ge uzelf laat wegdenken, niet wetend aan welke kust der Goddelijke waarheid ge zachtens zult aanspoelen — hoeveel heerlijk het ook heeft, u daaraan soms over te geven.

Niet de verrukking, die uw ziel kan vermoesteren, wanneer zij in nauw contact met haar Heiland is getreden en schuchter de hemelsche zaligheid aanraakt — wat lieflijke indrukken de enkele oogenblikken, dat ge daarin wordt opgenomen, u ook mogen nalaten.

Want gebed, vasten, gepeins, aanschouwing zijn allemaal niet anders dan middelen der mystiek.

De kracht der gemeenschapsoefening met uw Jezus moet u uit uw Jezus zelf toevloeien.

De Heilige Geest, die u in de geheimen der mystiek inleidt en u de middelen doet aangrijpen, neemt daarbij alles uit Christus.

Als de ziel in werkelijke, bewuste verbinding met Christus staat, gevoelt zij het zóó, dat alles van Hem uitgaat.

Van Hem zijn de trekkingen, bij haar het na-loopen.

Van Hem de leiding, bij haar het zich laten leiden.

Van Hem de verkiezing, bij haar het gevonden worden.

Van Hem de liefde, bij haar de wederliefde.

En nu is Christus gisteren en heden dezelfde en tot in alle eeuwigheid.

Een tegenstelling tusschen den historischen Christus en den levenden Christus bestaat er voor de mystieke ziel niet.

De historische Christus leeft voor haar.

Dezelfde Heiland, die in Zijn hoogepriesterlijk gebed Zijn volk op het hart droeg, staat ook thans voor den Vader om voor dat volk te bidden.

Doch, gaat bij de mystiek de persoon van Christus voorop en niet Zijn werk, zoo tracht zij zich